

Z E Ś W. P A W Ł E M W H E R B I E

Nr **32** (179)

OD 7 DO 13 SIERPNI

2006 R.

Redaguje zespół parafian. tel. Probostwa 275 14 09, e-mail Redakcji gaz2@interia.pl

POCZET PAPIEŻY

św. Leon III (795-816)

Po swoim wyborze, na znak uznania władzy króla Franków nad Państwem Kościelnym, przesłał mu klucze do krat zamykających dostęp do grobu św. Piotra oraz sztandar Rzymu. Rozłoszczony tym możne ród rzymski zawiązał spisek, zamierzając papieża pozbawić wzroku i języka. Zraniony papież znalazł pomoc u Franków. Na Boże Narodzenie 800 r. koronował

ich króla Karola Wielkiego na cesarza.

Stefan IV (V) (816-817)

Odbył podróż do Reims, gdzie koronował na cesarza Ludwika I Pobożnego. Od tego czasu papieże rościli sobie wyłączne prawo do koronowania cesarzy.

W Y B I T N I K A P Ł A N I Ś Ł A S C Y

Dzieje życia **ks. Emila Szramka** jak w lustrze odbijają typowe rodowody rdzennej śląskiej inteligencji polskiej z przełomu XIX/XX w. z jej ludowym pochodzeniem i nierzadkim związkiem z powołaniem duchownym.

Urodził się w r. 1887 w Tworkowie - rdzennie polskiej, bo wyłącznie polsko języcznej wsi w powiecie raciborskim jako jedno z siedmiorga dzieci Augusta Szramka - tkacza-chałupnika, który w r. 1895 opuścił dom rodzinny w poszukiwaniu zarobku w Ameryce. Odtąd zaginął po nim wszelki ślad, a troską o dom i wychowanie dzieci zajmowała się wyłącznie matka, Józefa z Kandziorów, której Emil - jak to zwykle bywało wśród śląskich rodzin - zawdzięczał nie tylko wychowanie religijne, ale i wyniesione z domu poczucie polskości, umacniane polskim pacierzem, czytaniem książek polskich - przeważnie o treści religijnej, wspólnym śpiewaniem śląskich piosenek ludowych. W tym czasie prywatnych lekcji języka polskiego, pisowni i gramatyki udzielał mu ks. Jan Nepomucen Rogula. Emil Szramek, wcześniej odczuwając powołanie kapłańskie, nie chciał należeć do tych księży, którzy nie znając dostatecznie języka polskiego nie byli rozumiani przez lud polski. Również później, w czasie studiów teologicznych na Uniwersytecie Wrocławskim, Emil Szramek stale pogłębiał znajomość historii, kultury i literatury polskiej poprzez samodzielne studia, dyskusje w gronie kolegów, częste wycieczki do Krakowa, Zakopanego, Poznania zapoczątkowane jeszcze w latach gimnazjalnych.

Studia teologiczne rozpoczął w r. 1907, a po ich chlubnym ukończeniu w r. 1910 wstąpił do Seminarium Duchownego we Wrocławiu i 22 czerwca 1911 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

Pierwszą placówkę wikarego objął w sierpniu 1911 r. w Miechowicach pod Byto-

miem u boku ks. proboszcza Kubotha, a następnie od 30 stycznia 1912 r. pracował w parafii tyskiej, gdzie proboszczem był wybitny duchowny ks. Jan Kapica. Od obu proboszczów młody ksiądz Szramek nauczył się wiele - przede wszystkim pracowitości, organizacji pracy duszpasterskiej, umiejętności nawiązywania bezpośredniego kontaktu z wiernymi. Spełniając obowiązki wikarego ks. Szramek pracuje jednocześnie nad doskonaleniem swoich kwalifikacji. Zdaje chlubnie egzamin doktorski, a następnie - w maju 1916 r. - egzamin proboszczowski, w czym niewątpliwie pomaga mu pochlebne świadectwo wystawione przez ks. Kapicę.

Tymczasem trwa I wojna światowa. W r. 1917 ks. Szramek zostaje przeniesiony do Mikołowa na kolejny wikariat i tam zaczyna rozwijać ożywioną działalność w Towarzystwie Oświaty na Śląsku im. św. Jacka - polskiej organizacji oświatowej, w której utworzeniu i rozwoju odegrał pierwszorzędą rolę obok ks. Aleksandra Skowrońskiego i grona młodszych księży i katolików świeckich. Według Wojciecha Korfantego „Towarzystwo im. św. Jacka” było organizacją mającą paraliżować agitację niemiecką prowadzoną w języku polskim przeciw rodzącej się niepodległości Polski. Ks. Skowroński i ks. Szramek „...nadali całemu Towarzystwu zasadniczy kierunek, mianowicie polski i katolicki”. Ks. Emil Szramek jako redaktor „Głosów znad Odry” miał duży udział w nadaniu Towarzystwu charakteru ludowego, nawiązując do działalności wybitnych postaci zasłużonych w walce o polskość ludu śląskiego - Józefa Lompy, ks. Szafranka, Stalmacha, Miarki, J. Ligonía

Ks. Szramek na łamach „Głosu znad. Odry” ostro polemizuje z poglądami pro-niemieckiej propagandy. Oto zdanie z jednego z artykułów: „Twierdzić, że dla katolików lepiej jest w Niemczech aniżeli w Polsce znaczy tyle, co twierdzić, że w nocy jest jaśniej niż w dzień”.

Walkę polityczną z Niemcami i propagandą pruską prowadził ks. Szramek przede wszystkim na łamach tygodnika „Der Weisse Adler” („Biały Orzeł”), który ukazywał się w Bytomiu w języku niemieckim w okresie plebiscytu.

Działalność ks. Szramka, spokojna i nacechowana rozwagą, odwołującą się do rzeczowych argumentów, wywoływała mimo to wściekłość skrajnych elementów pruskich. W r. 1919 był na krótko uwięziony w Mikołowie, a po plebiscycie, w maju 1922 r., został napadnięty na drodze w Pyskowicach i ciężko pobity do utraty przytomności. Radosny powrót przyznanej Polsce części Śląska do macierzy przeżywał ks. Szramek w swojej parafii w Mikołowie. W 1923 r. Administrator Apostolski dla Śląska - kardynał Hlond - mianował ks. Szramka kanclerzem Administracji Apostolskiej a potem Kurii, powołanej w Katowicach mocą bulli papieskiej *Vixdum Poloniae unitas*.

Ks. Emil Szramek włożył wiele wysiłku i doświadczenia organizacyjnego w pracę nowo utworzonej Kurii, kładąc m. in. nacisk na to, aby język polski, jako urzędowy, zaczął szybko obowiązywać we wszystkich dokumentach kościelnych. Wkrótce, zostaje kanonikiem nowo utworzonej Kapituły katedralnej, następnie proboszczem parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Katowicach - kontynuując jednocześnie współpracę z władzami diecezji, gdzie pełnił różne wysokie funkcje, kandydując nawet do godności biskupiej.

Największe jednak zasługi położył jako proboszcz parafii Mariackiej. Nowo mianowany proboszcz musiał tak prowadzić pracę duszpasterską, aby skupiając przy sobie wiernych katolików - Polaków, nie utracić zaufania parafian niemieckich. Zdołał tego dokonać nie tylko dzięki znajomości języka niemieckiego (mówiło się wtedy kazania i odprawiało nabożeństwa także w języku niemieckim), ale przede wszystkim dzięki swojemu obiektywizmowi, poczuciu taktu, rozważnemu sposobowi postępowania. W 1939 r., u progu wojny, w okresie narastających konfliktów polsko-niemieckich doty-

czących języka nabożeństw dla ludności niemieckiej w kościołach śląskich, biskup Adamski - w imię spokoju w kościołach - wydał zarządzenie znoszące używanie języka niemieckiego. Ks. Szramek powiedział wtedy z ambony do swoich niemieckojęzycznych parafian: „Odtąd nie będziecie mieli nabożeństw ze śpiewem w języku niemieckim, który jest waszą „Muttersprache”, to jest mową, której was matka uczyła, ani też w tym języku nie usłyszycie słowa Bożego, ale jedno i drugie będziecie mieli w waszej „Grossmuttersprache”, to jest w języku, w jakim wielu, bardzo wielu waszych dziadków mówiło. Przypomnijcie sobie na nowo ten język, wtedy też na pewno w kościele dobrze czuć się będziecie”.

Takie postawienie sprawy było zgodne z głębokim przekonaniem ks. Szramka, że większość jego niemieckojęzycznych parafian pochodzi od polskich, śląskich przodków, a jedynie działania germanizacyjne i brak wsparcia oświatowego i historyczno-kulturalnego ze strony Polski doprowadziły do utraty poczucia narodowego. Był surowym i wymagającym proboszczem tak wobec siebie, jak i współpracowników oraz parafian - bez względu na ich status społeczny i pełnione urzędy. Nie wahał się wytykać swoim parafianom niewłaściwości postępowania, obojętności wobec potrzeb parafii i kościoła - również finansowych - nawet gdy dotyczyło to ludzi możnych, np. marszałka sejmu śląskiego, czy samego wojewody Grażyńskiego, którego nierzadko upominał jako parafianina i katolika, a także jako wojewodę.

Patriotyczna postawa ks. Szramka w całym okresie działalności kapłańskiej, społecznej i naukowej, cierpliwe działania repolonizacyjne, zasługi dla oświaty i kultury polskiej na Śląsku w okresie powstań i akcji plebiscytowej sprawiły, że znalazł się na listach proskrypcyjnych Gestapo na długo przed wybuchem wojny. Z chwilą zajęcia Katowic stał się obiektem prześladowań ze strony hitlerowskiego okupanta. 8 kwietnia 1940 r. został uwięziony w czasie kolejnej fali aresztowań polskiej inteligencji i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Nie pomogły interwencje generalnego wikariusza diecezji katowickiej, ks. prałata Strzyża, prośby - nieśmiałe - niemieckich parafian, wysiłki nuncjusza apostolskiego w Berlinie. Jako „duchowy wódz inteligencji polskiej” musiał zginąć. Droga krzyżowa ks. Szramka prowadziła z Dachau do Gusen, potem do Mauthausen i znów do Dachau, gdzie zmarł zamęczony w styczniu 1942 r. będąc do końca wzorem kapłana, niezłomnego Polaka, promieniującego godnością, pełnego miłości i oddania dla współwięźniów. Wg słów ks. bpa Adamskiego ks. Szramek należał do tych, „o których współwięźniowie mówią z czcią najgłębszą jako o świętych”.

Opracowane na podstawie książki ks. bpa Herberta Bednorza i ks. Józefa Bańki „Życie i działalność ks. Emila Szramka” wyd. przez Księgarnię św. Jacka, Katowice 1966.

OGŁOSZENIA DUSZPASTERSKIE:

- ✂ Zapraszam na Nieszpory o godz. 16³⁰ oraz w czwartek na Adorację po Mszy św. porannej.
- ✂ W kancelarii parafialnej można jeszcze złożyć ofiary za wodę na cmentarzu i wywóz śmieci. „Bóg zapłać” wszystkim, którzy tę ofiarę już złożyli.
- ✂ Okazja do Spowiedzi Świętej jest przed każdą Mszą Świętą.
- ✂ Za dzisiejsze ofiary zebrane przez przedstawicieli Rady Duszpasterskiej na potrzeby parafii składam „Bóg zapłać”. W przyszłą niedzielę kolekta przeznaczona będzie na Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego i Katolicki Uniwersytet Lubelski.
- ✂ „Gość Niedzielny”, jak co tydzień, do nabycia u ministrantów.

INTENCJE MSZY ŚW. od 7 DO 13 sierpnia 2006 r.

7.VIII Poniedziałek <i>Wspomnienie</i> Św. męcz. Sykstusa, św. Kajetana i bł. E. Bojanowskiego	g.18⁰⁰ Koncelebra - Wspólna za zmarłych - intencje w gablotce, - Za ++ rodziców Jana i Zofię Brzoza, syna Alfreda oraz córkę Marię.
8.VIII Wtorek <i>Wspomnienie</i> św. Dominika	g. 7⁰⁰ Koncelebra - Za + Rajmunda Calow w dniu urodzin, - Za + Bernarda Cupok - 30 dniowa.
9.VIII Środa <i>Święto św. Teresy</i> <i>Benedykty</i> <i>od Krzyża</i> <i>(Edyty Stein)</i>	g. 7⁰⁰ Koncelebra - Intencja wolna, - W pewnej intencji.
10.VIII Czwartek <i>Święto św.</i> <i>Wawrzyńca</i>	g. 7⁰⁰ Koncelebra - Za dobrodziei i chorych naszej parafii, - Intencja wolna.
<i>Adoracja Przenajświętszego Sakramentu</i>	
11.VIII Piątek <i>Wspomnienie</i> <i>św. Klary</i>	g. 7⁰⁰ - Za + Marię Ćwiczekowską w rocznicę śmierci oraz męża Henryka, g.18⁰⁰ - Za + Klarę Sobel.
12.VIII Sobota <i>Wspomnienie</i> <i>św. Joanny</i> <i>Franciszki</i> <i>de Chantal</i>	g. 7⁰⁰ - Intencja wolna, g.17³⁰ Spowiedź św. g.18⁰⁰ - Do Miłosierdzia Bożego i Matki Boskiej Częstochowskiej z podziękowaniem za odebrane łaski z prośbą o Opiekę Bożą i zdrowie dla Marii Grelowskiej z okazji 60 rocznicy urodzin oraz o błogosławieństwo Boże dla całej rodziny, (Te Deum)
13.VIII 19 NIEDZIELA ZWYKŁA	g. 6³⁰ Godzinki ku czci Matki Boskiej, g. 7⁰⁰ - Z prośbą o Opiekę Bożą, zdrowie oraz Dary Ducha Świętego dla Tomasza Paluch z okazji 18 rocznicy urodzin, g.10⁰⁰ - Za parafian, g.16³⁰ Nieszpory, g.17⁰⁰ - Za + Annę Wolany w 1 rocznicę śmierci.